

Inatsisartuni ilaasortat

/maani

Naalakkersuisoq Knud Kristiansen – 25. marts 2015-imi nalunaaquttap akunneranut apeqqarissaarfiusumut malitseqartitsineq

Matumuuna 25. marts 2015-imi nalunaaquttap akunnerani apeqqarissaarfiusumi apeqqtinut sammisanullu akissuteqaatit nassiunneqarput.

Aallarniutigalugu Inatsisartuni ilaasortat nalunaaquttap akunnerata apeqqarissaarfiusup ingerlanerani ilaatigut ineqarneq pillugu soqtiginnilluarnerannut qutsaviginiarpakka. Sammisat apeqqtillu saqqummiunneqartut saniatigut periarfissaq manna iluatsillugu pissutsit arlallit nassuiaateqarfigissavakka.

Attartortunik anisitsisarnerit

Attartortunik anisitsisarnerit attartortup illumi ileqqorissaarnissamut maleruagassanik unioqquitsinerata (soorlu aserorterinerup nipiliornerulluunniit) imaluunniit piffissap sivisunerusup ingerlanerani ineqarnermut akiligassaminik akiliinngitsoortarnerata kingunerisarpaat. Inissianik attartortitsisarneq pillugu Inatsiartut peqqussutaat naapertorlugu anisitsisoqartarpoq. § 73-imi allassimavoq, attartortoq ineqarnermut, imermut, kiassarnermut qularnaveeqqusiissummulluunniit akiliinngitsoorpat, attartortitsisup attartornermut isumaqatigiissut atorunnaarsissagaa. Tassalu attartortitsisup attartornermut isumaqatigiissut atorunnaarsissagaa inatsimmi aalajangersarneqarpoq.

Anisitsinissat sioqqullugit attartortut pisortanit ikiorsiiffigineqarnissamut pinsinnaataaffeqarnersut paasiniallugu kommunit tusarniaaffigineqartarput. Akiitsullit pisortanit ikiorserneqarsinnaanngikkaangata, akilersuinissamut isumaqatigiissuteqarfigineqarsinnaanngikkaangata assigisaannilluunniit iliuuseqarfigineqarsinnaanngikkaangata attartornermut isumaqatigiissut atorunnaarsinneqartarpoq, attartortullu attartukkani qimattussanngortussaavaa. Attartortoq allami inissaqanngippat, Politiit attartortumik anisitsinnginnerminni inisseeqqiffissamut periarfissanik Politiit piumasaqaateqassapput.

Maannarpiaq tamanna inuiaqatigiinni unammilligassat ilungersunarnersaraat iliuuseqarfigineqartariaqartoq, aammalu aaqqiissutissamik atasinnaasumik nassaarfigineqartariaqartoq. Ineqarnermut, Sanaartornermut Attaveqarnermullu Naalakkersuisutut attartortunut anisitaasunut pissutsit pitsanngortinneqarnissaat kissaatigisorujussuura. Nuummi inisseeqqittarfimmik sanasoqarpoq. Inisseeqqittarfiup ulluinnarni ingerlanneqarnissaa pillugu inissiaatileqatigiiffik Iserit isumaqatigiissuteqarfigineqangajalerpoq. Inisseeqqitat tassunga ataatsimut katersorneqarsinnaalissapput, maannatut inisseeqqitat illoqarfinni inissianut assigiinngitsunut inisinneqartarnerinut taarsiullugu. Inisseeqqittarfik inisseeqqitanut pissutsinik aaqqissuussaannerusunik atuiffiussaaq.

31. marts 2015
Sagsnr. 2015-113527
Dok. Nr. 1921429
Postboks 909
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 50 00
Fax: (+299) 32 52 86
E-mail: isan@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Kisiannili eqqaamassallugu pingaartumillu paasissallugu pingaaruteqarpoq, attartortut pissutissaqanngitsumik inissianit attartukkaminnit anisitaaneq ajormata. Amerlanertigut anisitsisarnerit attartornermut akiliinngitsoorarnernik pissuteqartarput. Taamaattumik eqqaamassallugu paasissallugulu pingaaruteqarpoq, politiit attartortunik anisitsinissamut piunaffigineqannginnerini, kommunini isumaginninnermi oqartussaasut attaveqarfigineqartarmata.

Pisortanit ikiorsiissutaasartut pisortanit ikiorsiissutit pillugit Inatsisartut peqqussutaanni nr. 15-imi, 20. november 2006-imeersumi, kingusinnerusukkat allannguuteqartinneqartumi maleruagassiuunneqarput. § 20, imm. 2-mi allassimavoq, pisuni immikkut ittuni akiitsunut akilinngitsuukkanut pisortanit ikiorsiisoqarsinnaasoq. Nassuiaatit naapertorlugu pisut immikkut tassaapput, ineqarnermut akiliutinut akiliinngitsoorneq, aammalu ilaqutariit meerartallit allami inissaqartinneqaratik anisitaanissamut ulorianartorsiornerat.

Attartortut inissianit najukkaminnit anisitaasussat kommuninit naliliiffigineqarsimasarput, aammalu pisortanit ikiorserneqarnissamut pisinnaatitaaffeqanngitsuusarlutik. Tassalu kommuni innuttaasunut, ineqarnermut akiligassaminnik namminneerlutik akiliinissamut naammattunik isertitalinnut ineqarnermut akiliussinissamut inatsisitigut tunngavissaqanngilaq.

Assersuutigalugu Kommune Kujalliup Narsami inoqutigiit 25-t, 2015-imi februaarimi anisitaasussanngortut misissueqjissaarfigai. Inoqutigiinnit 25-iusunit taakkunanga sisamaannaat pisortanit ikiorserneqartarput, inoqutigiillu taakku akiitsui akilinngitsuukkat kommunip akilerpai. Inoqutigiit sinneruttut 21-iusut ikiorserneqarnissamut pisinnaatitaaffeqanngillat, taamaattumillu akissarsiaqarsimassapput, akiitsuminnullu akilinngitsuukkaminnut akiliinissamut ikiorserneqaratik. Taamaattumik inoqutigiit taakku attartukkaminnit anisinneqarput.

Tassalu matumani ajornartorsiut ineqarneq isumaginninnerlu aqputigalugit iluarsivigineqarsinnaanngitsaq pineqarpoq. Attartortunit 25-iusunit 21-t ineqarnermut akiligassaminnik salliutitsinnginnerat ajornartorsiutaavoq tullerriaarisarnermut isummertarnermullu tunngasoq. Tassalu attartortunit eqqugaasunit 84 procentit ineqarnermut akiliinngitsoornissaminnik toqqaasimapput, naak kommunimit naammattunik akissaqartutut naliliiffigineqaraluarlutik.

Angerlarsimaffeqanngitsut ajornartorsiutaanerat

Amerlanertigut attartortut anisitaasimasut angerlarsimaffeqanngitsullu ataatsimoortinneqartarput. Tamannali kukkusuuvoq. Ilaqutariinnermut, Naligiissitaanermut Isumaginninnermullu Naalakkersuisoq ilisimatitsivoq:

”Ilaqutariinnermut Naalakkersuisup 2014-imi Ilaqutariinnermut Isumaginninnermullu Ataatsimiititaliaq isumasioqatigereerlugu assigiinngitsunik aallaavilimmik suliniuteqarnissaq pisariaqartoq nalunaaruteqarpoq, Naalakkersuisut angerlarsimaffeqannginneq pingaartumik isumaginninnikkut ajornartorsiuteqarnermik, suliffissaaleqinermik ilaatigullu tarnikkut ajornartorsiuteqarnermik peqquteqartartoq isumaqarmata. Kiisalu kommunit suleqatigalugit ataqatigiissaakkamik suliniuteqarnissaq pisariaqartinneqarpoq. Angerlarsimaffeerussinnaasut pillugit oqaloqatigiinnermik aallartitsisoqarpoq, innuttaasut matchgruppe 3-mik taaneqartut pillugit oqaloqatigiinnermik aallartitsisoqarluni.”

Erseqqissaatigineqassaaq, isumaginninnermut inatsit aalajangersakkanik, inissaqartinneqarnissamut pisinnaatitaaffiliisumik imaqaqngimmat. Kisiannili kommunip innuttaasut isumassuinnermut tapiissutinullu ikiuisarnerit arlallit tunngavigalugit innuttaasut angerlarsimaffeerunnissaannut akiuiniarnissamut ikiuiniarnissamullu periarfissaqarput, taakkunungalu soorlu pisortanit tapiissutit ilaapput.

Pisortat errorsisarfii

Namminersorlutik Oqartussat najugaqarfiutaasa ilaat errorsisarfinnik tamanit atorneqarsinnaasunik peqarput. Errorsisarfinni taakkunani misilittakkat takutippaat, inoqutigii angerlarsimaffiminni errorsivittaartartut amerliartorerisa ilutigisaanik pisariaqartitsineq annikilliarortoq.

Errorsisarfik amigartooruteqarfiugaangat, tamanna tunngaviusumik ineqarnermut akiliummut eqquisarpoq, najugaqarfimmi aningaasartuutit tamarmik najugaqarfimmi attartortunit akilerneqartarmata. Errorsinnermut akiusut aningaasartuutitut tamanut matussutigineqarsinnaangippata, aammalu errorsisarfik tamanut ammasuuppat, attartortut illoqarfimmi innuttaasut atisaminnik errorsinerinut akiliisarput. Illoqarfimmi innuttaasut allat atisanik errorsisinnaanissaat anguniarlugu Namminersorlutik Oqartussat inissiaataannik attartortut ineqarnermut qaffasinnerusumik akiliisarnissaannut inatsisitigut tunngavissaqaqngilaq. Taamaattumik Namminersorlutik Oqartussat inissiaataanni attartortittakkani errorsisarfiit amigartooruteqarfiusut kommuninut neqeroorutigineqarnissaat aalajangiunneqarsimavoq. Kommunit ingerlatsinermik tigusinissani kissaatigingippagu, errorsisarfiit amigartooruteqarfiusut matusussaapput.

INI-mit ilisimatitsissutigineqartut malillugit sumiiffinni ukunani maanna errorsisarfeqarpoq:

Paamiut, Maniitsoq, Qasigianguit aamma Ilulissat.

INI-mit ilisimatitsissutigineqartut malillugit errorsineq imatut akeqarpoq:

Paamiut: Ikittunik errorsinermi 30 koruunit, amerlasuunik errorsinermi 50 koruunit, atisanik panersiinnermut 50 koruunit.

Maniitsoq: Errorsinermi 20 koruunit aamma minutsini 18-ini panersiinnermi 20 koruunit.

Qasigianguit aamma Ilulissat: Errorsinermi 35 koruunit, minutsini 15-ini panersiinnermi 15 koruunit.

Illut inissiarsuillu inoqaqngitsut

Illut ilaqutariinnut ataatsinut inissiat aamma illut affarleriit, ilami allaat inissiarsuit ilivitsut arlallit inoqaqngillat. Tamatumunnga pissutaasut marluusinnaapput. Siullermi inissiat aalajangersimasut inissiatut naleqqukkunnaartutut isigineqarsinnaapput.

Tamatumunnga ataatsimut aserfallanneq, aserfallatsaaliorneqaqnginneq, teknikkikkut atortulersuutininik sumiginnaaneq imaluunniit oqok peqqutaasinnaapput. Peqqutaasup aappaani inissiat pilerigineqaqnginnertik pissutigalugu inoqaqngissinnaapput. Tamanna illoqarfimmi arlalinni atuuppoq. Taamaattumik 2015-imut aningaasanut inatsisissatut siunnersuummi Qaqortumi, Narsami, Paamiuni, Maniitsumi aamma Sisimiuni illunik isaterinissamut aningaasaliissutissanik immikkoortitsisoqarpoq.

Ineqarnermut politikikkut suliniutissat

Namminersorlutik Oqartussat Ineqarnermut politikikkut suliniutissaat immikkoortunut pingasunut avitaavoq:

- ✓ Paasiniaanermut tunngasortaa, inuiaqatigiit agguagaanerannut, nunami sumiiffinnut, niuernermut aningaasaqarnermilu sinaakkutissanut tunngasoq
- ✓ Politikikkut takorluukkanut tunngasortaa, Naalackersuisut ineqarnermi anguniagaannut tunngasoq
- ✓ Suliassanut tunngasortaa, tunngavissanik, politikikkut takorluukkanut tapersiiffiusunik aammalu ineqarnermi suliniutit piviusunngortinniarlugit sulinissamut sinaakkutissanik aalajangersaaffiusoq

Suliap paasiniaanermut tunngasortaani sinaakkutissat pissusiviusullu taaneqartut, aammalu annikitsuinnarmik allanngortinneqarsinnaasut sunnerneqarsinnaasullu pineqarput. Kisiannili imaanngilaq pingaartumik sinaakkutissat killiliiffiusut taarsiiffiqineqarsinnaanngitsut.

Politikikkut takorluukkanut tunngasortaani naalackersuisooqatigiinnissamut isumaqatigiissut 2014-imi decembarimeersoq, 2014-imiit 2018-imut atuuttussa, Naalackersuisut aningaasaqarnermut anguniagaat tunngavissaallu, kiisalu ilaatigut 2015-imi Politikikkut Aningaasaqarnermullu Nassuiaammi kiisalu 2015-imut aningaasanut inatsisissatut siunnersuummi anguniakkat tapersiissutaasut aalajangersimasullu tunngavigineqarput.

Suliassanut tunngasortaani pineqartut tassaapput siunnerfissat, ineqarnermut politikikkut tunngaviliussani anguniakkat aalajangersimasut anguniarlugit aqutsinermi aallaavigineqartut malinneqartullu. Siunnerfissat aaqqissuusseqqinnermi suliniutinik iliutsinnillu aalajangersimasunik malitseqartinneqassapput.

Ineqarnermut politikikkut suliniutini maannamut tunngavissat 19-it atulersinneqarsimapput, taakkulu ineqarnermut pilersaarutinut pingaarnernut, taakkunungalulu ilanngullugit illoqarfinnik nutarterinernut, inissianik iluarsaassinernut isaterinernullu, kiisalu ingerlatsinermut sinaakkutarineqassapput

Ineqarnermut politikikkut suliniutissat maannamut imatut isikkoqarput.

Ineqarnermi pisortat inissisimanerat aaqqissuusaaanerlu	
Tunngavissaq 1:	Pisortat inissialortiternerat atugarissaarnissamut politikki siunnerfigalugu inuiaqatigiinnit aningaasaliiffiusaaq, inissialortiternermut namminersortut aningaasaliiffigisaannut tapertaasussaq, tamannalu aallaavigalugu uuttorneqartussaq, kiisalu namminersortut ilanngaaseereerluni iluanaaruteqarnissaq siunertaralugu inuussutissarsiutigalugu aningaasaliiffiusumik inissialortitissapput.
Tunngavissaq 2:	Namminersortut piginnittuusarnerat aammalu nutaamik sanaartukkat sapinngisamik namminersortunit aningaasalersorneqarnerat siuarsarniarlugu, pisortat inissialortiternermut tapiissutaat niuernermi pissutsit tunngavigalugit allanngorartinneqassapput.
Tunngavissaq 3:	Ineqarnerup aaqqissuusaaanera ineqarnermut politikikkut anguniakkanut tapertaasaaq aammalu kommunit, nunap immikkoortuisa sunneeqataasinnaanissaat qulakkiissallugu.
Aserfallatsaaliuinissamik qulakkeerinissaq	
Tunngavissaq 4:	Pisortat inissiaataasa attartortittakkat nalingi inissiat ingerlanneqarnerat aqutugalugu allanngutsaalineqassapput, aammalu inissiat pisortanit pigineqartut tunngaviusumik imminnut nammassinnaassapput.

Tunngavissaq 5:	Pisortat inissiaataanni ineqarnermut akiliutit inissiat ingerlanneqarnerinut, inissiat aserfallatsaalineqarnerinut kiisalu siunissami aserfallatsaaliuinissamut pilersaarutaasumut piffissamullu aalajangikkamut aningaasartuutitut naapertuutissapput.
Tunngavissaq 6:	Inatsisitigut suliniuteqarnikkut allatigullu maleruagassiuinikkut pisortat inissiaataanni aserfallatsaaliuinissamut aningaasanik immikkoortitsisarnissaq qulakkeerneqassaaq.
Iluarsaassinert isaterinerillu	
Tunngavissaq 7:	Namminersorlutik Oqartussat iluarsaassinernut imaluunniit inissianik toqqarneqartunik isaterinermut, kiisalu inissianik taartissanik sanaartorsinnaanermut immikkut aningaasaliissuteqartassapput.
Tunngavissaq 8:	Iloqarfinnik nutarterinermi siunissami inissiani nukimmik atuinermik annikillisaanissaq siunnerfigineqartassaaq.
Tunngavissaq 9:	Iluarsaassinissamik isaterinissamillu suliniuteqarneq najukkani ukiumoortumillu suliasanut pilersaarutit aqutugalugit piviusunngortinneqartassaaq.
Tunngavissaq 10:	Taamaallaat inissiani aningaasat inissiamik nutaamik sananermut akiusumit ikinnerusut atorlugit naleqquttunngortinneqarsinnaasuni iluarsaassisoqartassaaq.
Tunngavissaq 11:	Inissianik pisariaqartitsiviusuni inissiat isaterneqartut inissianik nutaanik taarserneqartassapput.
Tunngavissaq 12:	Taamaallaat illunik uiguleriinnik inissiarsuarnillu iluarsaassisoqartassaaq.
Tunngavissaq 13:	Taamaallaat nungusaataangitsumik isumannaatsumillu iluarsaassisoqartassaaq.
Tunngavissaq 14:	Inissiat 50-it tikillugit, imminnut qanittumik assersuunneqarsinnaasut/ataqatigiit toqqarneqartassapput.
Tunngavissaq 15:	Iluarsaassinernerup naammassinerani ineqarnermut akiliutit aningaasartuutivinnik tunngaveqarnerisut, taamaalillunilu siunissami ingerlatsinermut pilersaarutaasumillu aserfallatsaaliuinermut naammattunik immikkoortitsisoqarnissaa qulakkeerneqassaaq.
Tunngavissaq 16:	Kommuni suliamut akuutinneqassaaq.
Tunngavissaq 17:	Attartortut eqqorneqartut immikkoortillugit iliuusissanut pilersaarusiortifigineqassapput.
Imminut pilersornerup annertusinissaanut kajumissaatit	
Tunngavissaq 18:	Ineqarnermut tapiissutit akileraarternerup, ineqarnerup atugarissaarnerullu ataatsimut iluarsartuuteqqinneqarnerannut ilaatillugu siunnerfilerneqassapput, taamaalillunilu oqimaaqatigiissumik ingerlatsineq anguniarlugu ineqarnermut akiliutip qaffaatigisinnaasaasa eqquinerlunnginnissaat qulakkeerneqassaaq.
Tunngavissaq 19:	Imerkik kiassarnermillu atuerit tamarmik immikkoortillugit akilernerneqartassapput.

Namminersortut pisortallu inissiaataannut tapiissutit

Erseqqissassallugu pingaaruteqarpoq, Kalaallit Nunaanni inissiat attartortittakkat, atuarfinnut, sullissivinnut, napparsimmavinnut, kulturip illuinut allaffeqarfinnullu aningaasaliisarnert assigalugit inuiaqatigiit aningaasaliiffigisaattut isigineqartuaannarsimmata suliarineqartuaannarsimallutillu. Siullermik Naalagaaffik, tamatumalu kingorna Namminersornerullutik Oqartussat, Namminersorlutik Oqartussat

kommunillu sanaartornermut missingersuutini pisortat inissiaataannik attartortittakkanik sananissamut aningaasaliissutinik immikkoortitsisarsimapput.

Tamatuma akerlianik namminersortut inuussutissarsiutinik ingerlataqartut assersuutigalugu inissianik imaluunniit allaffeqarfinnik sananissamut aningaasaliisarput, taakkulu naammassinerminni attartortinneqartarput, kiisalu ikittuinnaat namminneerlutik inissialiortarput. Tunngaviumik pisortat inissialiortiterneru aamma namminersortut inissialiortiterneru assigiinngillat.

Ukiut tamaasa ineqarnermut amerlasoorsuarnik tapiisoqartarpoq, toqqaannartumik toqqaannangitsumilluunniit. Ilaatigut Akileraartarnermut Atugarissaarnermullu Ataatsimiititaliarsuup aamma Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit ersersippat, aningaasat akileraarutit aqutugalugit innuttaasunut akilersinneqartartut ilaat innuttaasunut pisariaqartitsinerpaanut siunnerfeqartinneqarneq ajortut. Ineqarnermut politikikkut aaqjissuusseqinnerit ilaatigut ineqarnermut tapiissutit atorineqartarnerini ineqarnermut politikikkut anguniakkanut tunngavissanillu ullumikkornit pitsaanerumik ingerlatsinissamut tapertaasussaapput, ilaatigullu sinissami aningaasaqarnermik isumannaannerumik pilersitsinissamut tapertaasussaallutik.

Inissianik nammineerluni pigisanik niueruteqarneq annertuvoq, inissianillu niueruteqarnerup tamakkiisup 50 procentingajaanik annertussuseqarluni. Taakku amerlanersaat sulii iluupput ineqarnermut tapiissuteqarfiusut, Naalagaaffimmit kingusinnerusukkullu Namminersornerullutik Oqartussanit taarsigassarsinissamut piumasaqaatit iluanaaruteqarfiusut atorlugit aningaasalersorneqarsimasut.

1990-ikkut naaneranni, pingaartumillu ukiuni kingullerni 10-15-ini inissianik nammineerluni pigisanik niueruteqarneq aallarteqqippoq. 10/40/50-inik taarsigassarsititsisarnerup, tamatumalu kingorna 20/20/60-inik taarsigassarsititsisarnerup pilersinneqarnerisigut tamanna pivoq. Taarsigassarsititsisarnermi marluusuni taakku aningaaserivinnit realkreditimilluunniit taarsigassarsiat annertuut tunngavigineqartarmata, inissiat taakku amerlanersaat illoqarfinni annerni sisamaasuni, inissianut taarsigassarsiffiusinnaasuni sananeqarsimapput. Inissianik nammineerluni pigisanik pisisarnermi tunisisarnermilu tamakkiisumik niuernermut piumasaqaatit tunngavigineqartarput, taakku nassataannik unamilligassaartoqartarluni.

Nunatsinni inuiaqatigiit agguagaaneranni ineriartorneq nunarsuup sinneranitut ingerlavoq, ataatsimut isigalugu najugaqarfinnit minnerniit illoqarfinnut annernut nussortoqarluni. Inuiaqatigiit agguagaaneranni ineriartorneq aammalu inissianik niueruteqarnerit assigiinngitsut ineriartornerat imminnut annertuumik atasuupput.

Tassalu pissusiviusut malillugit taamaallaat Nuup illoqarfiani inissianik nammineerluni pigisanik niueruteqarneq pitsaasumik ingerlavoq. Taamatuttaaq Nuummi inissaaleqinerup kingunerisaanik inissianut akit qaffangaatsiarsimapput, aammalu inissianik nutaanik tunisinermi iluanaarutissat annertusinnaapput, inissianut akini sanaartornermi aningaasartuutit qaangerneqartarmata. Kisiannili inissianik tuniseqqinnermi iluanaarutissat taama annertutigisariaqartanngillat, taamaattumillu amerlanertigut taamaallaat inissianik nutaanik tunisinermi iluanaaruteqartoqarsinnaavoq.

Sumiiffinni allani, soorlu Narsami, niuernermi akiusut sanaartornermi akiusut ilaminiinnannguarisarpaat. Assersuutit marluusut taakku niuerfimmuq oqimaaqatigiinngitsumut assersuutissaapput nalinginnaasut, tassani inissianik piunasaqarneq neqerooruteqarnerlu oqimaaqatigiinngimmata.

Naggasiutigalugu aammaloorlunga nalunaaquttap akunnera apeqqarissaarfiusoq nuannersoq pillugu qjarusuppunga, neriuppungalu matuma siuliani allassimasut aqutigalugit apequtigineqartut akisimassallugit.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Knud Kristiansen